

Kovács Barbara

A zenei fejlesztőjátékokról

A szakszerű óvodai zenei nevelés pszichikus funkciókat és
a különböző nevelési területeket is fejlesztő hatásairól

Kovács Barbara

A ZENEI FEJLESZTŐJÁTÉKOKRÓL

A szakszerű óvodai zenei nevelés pszichikus funkciókat és
a különböző nevelési területeket is fejlesztő hatásairól

Írta és szerkesztette: Kovács Barbara

© Kiadja a Novum Könyvklub Kft., 2022
www.novumkonyv.hu

HU ISSN 2063-515X
ISBN 978-615-6043-55-9

A kiadó a kiadói jogot fenntartja. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

A kiadásért felel a Novum Könyvklub ügyvezetője
Anyanyelvi lektor: Gellér Tibor
Borítókép: Elek Livia
Tördelés, nyomdai előkészítés: Soós Zsuzsanna

Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Halász Gábor

Olvasásra ajánlom e könyvet valamennyi, az óvodás korosztállyal foglalkozó pedagógusnak. Elsősorban az óvodapedagógusoknak, az óvónői munkakörben dolgozó fejlesztőpedagógusoknak, az óvóképzők hallgatóinak, valamint a zeneiskolai előképzőt tanító, zeneóvodai foglalkozásokat vezető zenetanároknak.

Tartalom

Előszó	11
Az óvodai zenei nevelés céljai, feladatai tágabb értelemben	13
A zenei nevelés területei, célja, feladatai szűkebb értelemben	16
A részképesség-fejlesztésről	36
A zenei nevelés és a részképesség-fejlesztés kölcsönhatásáról	42
Ének-zene, énekes játék I.....	51
Ének-zene, énekes játék II.	63
Zenei készségeket, képességeket fejlesztő játékok.....	75
Szolmizáció és ritmusnevek az óvodában.....	91
Az óvodai zenei különfoglalkozásokról.....	95
Függelékek.....	97
Ajánlott szakirodalom.....	102
Felhasznált szakirodalom	103

Szakvélemény és ajánlás

Kovács Barbara munkája az óvodai nevelésben vezérfonalként szolgálhat mindazok számára, akik felmérték, milyen többletet adhatnak óvodásaiknak, ha a zene végtelen gazdag nevelési lehetőségeit kiaknázva, ezen az úton vezetik a gyermekeket.

A zenei nevelés már a születés előtt kell, hogy kezdődjék – vallja Kodály. Ha abból indulunk ki, hogy a gyermek első életéveinek benyomásai életre meghatározóak, óriási jelentőségű az óvodás korosztály nevelését a legnagyobb szakértelemmel megtervezni és irányítani. Ez a könyv mind zenei, mind pedagógiai szempontból eszközt ad a kézbe. Elméleti tisztázottsága megalapozott, mert gyakorlati tapasztalatokkal hitelesített. Hangvétele természetes és érthető.

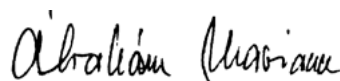
Kiemelkedő értéke szerzőjének sajátos szakmai felkészültségében rejlik. Olyan szaktudást ötvöz, amelyre kevés példát találunk: itt a képzett zenész és az óvónői munkában szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján álló szakember ötvözi tudását. A szerző munkája során találkozott azokkal a hiányosságokkal, melyek pótlása művének megírására készítette. Amiről ír, amit közöl, azt bizonyítottan eredményesen alkalmazni is tudja. Példái nem elvonatkoztatottak, hanem a gyermek mindennapi tevékenységének nyelvére lefordítottak, és így széles körben érthetők. Ezáltal kedvet csinálhat a zenei szaktudásban bizonytalan, de az óvónői szakterületen aktívan munkálkodó gyermekszerető pedagógus számára is.

Kovács Barbarát évtizedekkel ezelőtt, mint első tanítványaim egyikét ismertem meg a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában. Emlékszem a zongoraórákra, ahol rendkívüli zenei érzékenysége már egész korán feltűnt. Ugyanígy zenei kreativitása is, hiszen zeneszerző szakos növendék volt. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán szerzett magánénekesi, magánénekező-tanári, karvezetői és szolfézstanári végzettsége lehetővé teszi számára, hogy magasabb fokon tanítson, ő azonban elsősorban az óvodás korosztállyal kívánt foglalkozni. Ez ritka küldetésnek bizonyult, mert az óvodáskorúak zenei nevelése csak elvétve kerül kellő tudással és egyben empatikus pszichológiai érzékkel felvértezett pedagógus irányítása alá. Kovács Barbara személye megtestesíti mindkettőt. Komoly elméleti tudása mellett ízig-vérig gyakorlati pedagógus is, aki saját megtapasztalt eredményeiből kiindulva vezet vissza elméleti tételekre azt, amit leír.

Az óvodáskorban játékosan megszerzett ismeretek az ösztönösség szintjére épülhetnek be, innen differenciáltabban és hatékonyabban irányítják a későbbi érdeklődést, befogadóképességet, tevékenységet.

Tudjuk, az empatikus, szeretettel teli óvónői munkálkodás a legfontosabb. Ha azonban ehhez megfelelő pszichológiai és zenei szaktudás is járul, mely megadja a mértéket és léptéket, az kincset érő és gazdagító. Kívánom, hogy az itt szerzett ismeretek birtokában sok sikert és örömet találjanak munkájuk során az óvodai munkát végző szakemberek.

Budapest, 2001. 10. 08.

Ábrahám Mariann
Zongoraművész tanár,
Weiner Leo- és Apáczai Csere János-díjas,
az Európai Zongoratanárok Szövetsége
(EPTA) magyarországi szekciójának elnöke

Szakvélemény és ajánlás Kovács Barbara szakanyagához

A könyv kiemelkedő érdemének és értékének azt a szakszerű integrációt tartom, amelyben zenei szaktudását mesterien ötvözi a szerző az óvodai nevelés fejlesztő gyakorlatával.

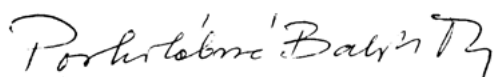
A szakanyagban fontos szerepet kap a zenei képességek bemutatása, értelmezése és azok helye, érvényesülési lehetősége az óvodai gyakorlati nevelésben. Ez nem öncélú törekvés a szerző részéről, magam is kifejezetten szükségesnek tartom, hiszen ilyen mélységű és szakszerű zenei ismerettel óvónőink többsége nem rendelkezik.

Napjainkban az óvodai nevelés gyakorlatában a zenei nevelés nem kapja meg azt a helyet (központi szerepet), amelyet pedig megérdemelne. Elméleti kutatások és a gyakorlati tapasztalatok is egyértelműen igazolják, hogy az értelmi fejlesztésben - kiemelten a tanulási képességek alakításában - a mozgás meghatározó szerepe mellett a zenei nevelés hordoz ilyen hatásforrásokat.

Speciális feladatán túl, tehát a zenei nevelés eredményes gyakorlása az egész személyiség, az értelmi fejlődés alakulásának hatékony eszköze.

Jó szívvel ajánlom a szerző könyvét mindazoknak, akik felvállalják ezt a fejlesztő munkát, mert; hatékony segítő eszközt kapnak kezükbe.

Budapest, 2001. szeptember, 27.

Porkolábné dr. Balogh Katalin ny. egyetemi
docens, pedagógiai szakpszichológus

Ének–zene, énekes játék I.

*A 3–4 évesek csoportjának szervezett,
irányított közös játéka*

Bemutató foglalkozás

(Nem foglalkozási minta, hanem játékgyűjtemény, melyből lehet válogatni.)

Helye: XXII. Ker. Önkormányzat 5. sz. Egyesített Óvoda
Bp. XXII. VII. u. 15.

Ideje: 2000. december 8., péntek 9 óra

A foglalkozást vezeti: Kovács Barbara
óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, szolfézstanár, zenei mentor

Irányítás, instrukciók	Történetek, cselekvések, mozgások, szövegek	Zenei fejlesztési feladat	A zenei fejlesztés következményeként létrejövő részkapesség-fejlesztés	Kapcsolódó területek
<p>Kirándulni megyünk, szálljatok lóra!</p>	<p>Trepp-trapp, trepp-trapp TÁ TÁ TÁ TÁ TÁ Ton-ló-ta-ta, ton-ló-ta-ta TI-TI TI-TI TI-TI TI-TI</p>	<p>Metrumérzék alakítása: A TÁ metrum mozgásban, hangadásban és látványban megnyilvánuló szimultán megjelenítése A mozgásban létrehozott TÁ metrumhoz hangadásban hozzákapcsolódik a TI-TI liktetés, mely az ezt képviselő szöveg periodikus ismétlődése folytán a TÁ és TI-TI együtthangzásának „fülbe ültetése” egyfajta osztinátóként is funkcionál</p>	<p>Nagymozgások: Járás, szimmetrikus, páros karmozgás Keresztszatsornák Látás-hallás-mozgás-bangadás (észlelés egyidejűleg több érzékszervvel)</p>	<p>Anyanyelv: Szótárgolás, artikuláció, beszédritmus, beszédhangsúly, beszédszervek ügyesítése Matematika: Számlálás – a számláló mozdulat hozzárrendelése a szám kimondásához, Sorozat / osztinátó = periodikus ismétlődés</p>
	<p>nyí – ha – ha, nyí – ha – ha, s m s s m TI – TI TÁ TI – TI TÁ Egyenletes járás, mindkét kézzel „gyeplőfogás”, a két kar TÁ metrumra előre-vissza lendül, mintha a ló mozgását követné. A ritmizált és az énekelt szövegek váltakozva szólnak.</p>	<p>Ritmizálás, intonáció A mozgásban változatlanul jelenlévő TÁ metrumhoz ritmizált szöveg kapcsolódik dallammal /osztinátó/ S-m hangkészlet bejáratása</p>		

<p>Megérkezünk a tóhoz, álljuk körbe a tavat!</p>	<p>Gyí, paci, paripa...kezdetű gyermekdal éneklése „lovaglás” közben.</p>	<p>Az ismert dal gyakorlása, hangulati elem</p>	
<p>Irt a sok kender, bedobáljuk a tóba, megáz-tatjuk, fonalat készítünk, aztán valami szépet szövünk, varrunk belőle.</p>	<p>Köralkítás kézfogással.</p>	<p>Vizuális és téri percepció, a körforma saját test részvé-telével való kialakítása, zárt alak-forma létrehozása, bemoz-gása.</p>	
<p>Irt a sok kender, bedobáljuk a tóba, megáz-tatjuk, fonalat készítünk, aztán valami szépet szövünk, varrunk belőle.</p>	<p>ZSIPP-ZSUPP játék <i>A játék dőlten szedett részei, mozgásai közben nem szól sem a dal, sem a metrum semmilyen formája.</i></p>		
	<p>Kézfogással karlendítés metrumra ki-be, a dal végén a kender a szün-re bedobjuk a tóba. Megállás nélkül ismétljük 3-4-szer, hogy a dal végi szünet érvényesüljön.</p>	<p>Metrum, ritmus, sorvégi szün szó-mi hangkészlet tiszta intonációja</p>	<p>Szociális készségek: Együttműködés, egymásra odafigyelés, alkalmazkodás</p>
	<p>Elengedjük a kézfogást, metrumra lépéssel belegázolunk a tóba, ahol is a kender tapossuk, hogy megtöjjon, megpuhuljon, megszívja magát vízzel. A dal végi szünetre is jut egy lépés. 3-4-szer ismétljük, majd szintén metrumra járással kijövünk a tóból, immár magunkkal cipelve a vizes kender a partra.</p>		<p>Nagymozgás, egyensúly (az erőteljes karlendítés, pláne így, hogy közben fogják egymás kezét, kimozdítja a gyereket egyensúlyi helyzetéből.) Nagymozgás: járás, helyben járás, hátrafelé járás Térisírtányok bemozgása</p>